

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, G. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

ZAMFIR C. ARBURE. — Studenții și poporul (VI).

I. BORCIA. — «Floare-Albastră» (sonet).

VASILE POP. — Atletul înjins (schită)

I. MINULESCU. — Romanța celor trei galere (poezie).

AL. GH. DOINARU. — Impresii din Vaslui.

AL. NOGEA. — Închinare (poezie).

GH. M. MURGOCI. — Natura în tablourile lui Grigorescu.

I. M. MARINESCU. — Soția lui Asdrubal (poezie).

ȘTEFAN BRABORESCU. — Cintec (după M. Maeterlinck).

UN BĂTRÎN CINSTIT. — «Preludiu» și «epilog».

SC. — Cronică.

RED. — Răspunsuri.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani

In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . . 10 lei

In străinătate . 12 ,

„MINERVA”

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinei, 4, București.

A apărut:

NUVELE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

IOAN SLAVICI

Prețul: LEI 1.50.

De vânzare la toate Librăriile.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

STUDENȚII ȘI POPORUL

VI.

Prin ce mijloace studenții și studentele universității din Oxford slujesc poporului cum realizează intențiunea lor de a aduce lumina în interiorul vieții lumei muncitoare, cum și în ce mod ei *înfrumusețază* (*brighten*) viața sa monotona? Acest cuvânt englez exprimă perfect activitatea principală a coloniilor studențești în Anglia.

«În mijlocul lucrătorimeii londoneze, scrie o studentă a societății din Celtenheim, miss Mays, se observă o adincă nemulțumire (*revolt*) în contra monotoniei vieții, în contra apăsării (*grind*) muncii zilnice, cu care s'a împăcat bătrînii lucrători; se mai observă o sete pentru petreceri, adesea potolită la izvoare necurate; setea aceasta însă cu ușurință se supune unei direcțiuni sănatoase. Viața engleză de mult înca a găsit mijlocul bun de a avea o influență binecuvîntată asupra mulțimeii inculte și acest mijloc este *clubul*. De mult încă supt indemnul aristocrației engleze altruiste, în Anglia s'a înființat niște *cluburi pentru lucrători*. Pentru adunarea mijloacelor necesare acestei activități, acum treizeci de ani s'a format acolo o societate deosebită supt numirea de *The club and Institute Union*, inițiatorii căreia au fost, firește, nu niște teșghetari, ci doi lorzi Broum și Litlthon, fruntașii partidului democrat-conservator. Am înaintea mea darea de seamă a acestei societăți, din care reiese cum că la 1906 societatea se compunea din 155 cluburi de lucrători în Londra și 219 cluburi de lucrători în provincii. Numărul membrilor din aceste cluburi este azi de 32.845 oameni. Toate cluburile posedă biliarde, mese pentru jocuri de șah și alte (*bagatelle*); fără drept de a juca pe parale; ziare, reviste, biblioteci, saloane pentru danț, concerte și scene pentru reprezentațiunii teatrale; în 78 cluburi din cele 155, care există în Londra, în fiecare Duminică se fac conferințe, prelegeri, referate. Alătura cu aceste cluburi ale lordului Litlthon s'a organizat astăzi altele mici, numite cluburi parohiale, unde preoții protestanți

predică religiunea anglicană. Din nenorocire, însă, cluburile lordului Litlthoñ azi s'au transformat în cluburi politice.

Această întocmire a lorzilor a găsit-o organizată studențimea universitară, care a crezut de cuviință să organizeze *cluburile sale proprii pentru lucrători*, în care este oprit a face propaganda ideilor politice ale vreunui partid politic existent, *afară de trade-union*, al lucrătorilor.

Restricțiunea aceasta a făcut mult bine organizației nouă a cluburilor de lucrători, de oare ce mulțimea muncitoare a prins încredere și a năvălit în aceste cluburi, fiind adinc dezgustată de a servi de unealtă pentru politicieni (*gentlemen tramplian*). Innainte de toate s'a deschis clubul *Oxford House*. Membrii cei mai bătrîni din acest club, toți lucrători, povestesc următoarele despre înființarea acestui dintîiu club :

«Cu mare sfială și multă neîncredere am venit întiași dată în acest club deschis de studenți (*Oxford gents*); ne-a fost teamă să nu cădem cumva în capcana Torilor sau Wigilor, acestor două partide istorice, care și-au bătut joc de poporul muncitor. Dar apoi ne-am convins că aci erau amicii noștri buni — studenții».

În momentul de față acest club are casa sa proprie, care a costat 250.000 franci. Clubul posedă 1200 de membri, are o sală de gimnastică, de tragere la țintă, sală de muzică, teatru, loc pentru crichet, pentru football (minge) și un salon pentru dezbateri și conferințe.

În momentul de față studenții universitari din Oxford posedă la Londra 65 cluburi de lucrători cu tot atitea biblioteci ambulante. «Din aceste cluburi, scrie un student, sînt isgonite cele trei năpaste ale timpului: jocul de hasard, politica militantă a partidelor și băuturile spirtoase, de aceia tocmai cluburile și prosperează».

Cluburile acestea de lucrători se înmulțesc mereu, și lucrătorii țin mult ca organizatorii lor să fie neapărat studenți. Adeseaori un atare club se deschide într'un cartier de muncitori din inițiativa proprie a lucrătorilor, dar și atunci ei zic de obicei :

— Ne trebuiește neapărat un student (*Oxford House gentlemen*), pentru ca să conducă afacerea (*To work it for us*).

A mă mai întinde să vorbesc despre folosul ce aduc aceste cluburi, care înfrumusețează viața multimei muncitoare — cred de prisos. Este mai important a arăta rolul lor educativ și cultural. Studenții englezi, credincioși însușirilor rasei, dezvoltă în aceste cluburi spiritul de sport (*The true sportsman spirit*) și de aceia organizează întreceri între cluburi. Aceste concursuri nu servesc numai drept exerciții sănătoase fizice, dar dezvoltă și *sociabilitatea, solidaritatea de clasă și ca-*

racterul. Semnificațiunea învingerei nu este numai pur individuală, ci și obștească, pentru aceasta se caută a se da întrecerilor un caracter de stăpînire de sine, de sînge rece și abnegațiune (*Gelf-restraint, good temper, abnegation*).

Care sînt dar, afară de cele pur culturale, foloasele ce aū dat, după zece ani de existență, cluburile de lucrători, organizate de studenții englezi?

La această întrebare, mister Ingram, superiorul din Oxford-House, răspunde următoarele:

— «Răspîndirea cunoștințelor în mulțime cu ajutorul conferințelor, prelegerilor și referatelor se înțelege de sine, de aceea nu mă voi opri aci. Dar afară de aceasta, — munca dezinteresată pentru organizarea clubului dezvoltă în lucrători capacitatea de a lua parte directă la conducerea unei instituțiuni obștești, dezvoltă capacitățile de organizare, de îngrijirea banilor, a avutului public, cu un cuvînt îi face apți a deveni oameni de stat, cînd vor fi chemați de cetățeni la ast-fel de posturi. Părerea noastră, a studenților coloniști, este că viitorul societății e al clasei muncitoare, deci în interesul tuturor este a lucra din răspuțeri pentru a pregăti poporul muncitor la marea sa misiune socială».

BCU Cluj / Central University Library (ZAMFIR C. ARBURE.

„FLOARE-ALBASTRĂ“

*Tu, floare-albastră, mică, vestejită,
De-ai ști vorbi, să șpuī de unde ești,
De-așa de dulci mireșme răspîndești,
Că pare 'n jur odaia înflorită.*

*Pe un mormînt tăcut, ai fost ursită,
La umbra unui teiū, să înflorești;
Te legăna în tainice povești
A frunzei șoaptă 'n veci neadormită.*

*Sorbit-ai din adîncuri de mormînt
Acea mireasmă dulce 'mbătătoare?
Supt glie doarme și viseaz'un sfînt*

*În pace de dureri alinătoare,
Pe care n'a găsit-o pe pămînt....
Ești visul lui cel drag, albastră floare ?*

I. BORCIA

ATLETUL ÎNVINS

— Are copii sinucisul, dragă George?

— «Da, are patru», răspunde cel întrebat, privind la omul mort de jos, cu un aer de compătimire. «Are cei mai frumoși copii ce se pot închipui și o soție atît de bună și iubitoare, încît nici nu'mi pot explica pricina acestei sinucideri. Afară numai dacă nu o fi vr-un asasinat la mijloc, sau un acces de nebunie.»

Tînărul procuror se pleacă spre cel de jos și dă la o parte cearceafu care'l acoperă. obrazul mortului apare, cu buzele puțin strînse, și colțurile gurei lăsate ceva în jos, cu pleoapele închise, așa că se vede ceva din albul ochilor. El părea ca și cînd s'ar preface că doarme; dară o gaură neagră, făcută de un glonț în tîmpla dreaptă, și un șiroi de sînge închegat pe tîmplă, cit și revolverul din mîna încheștată pe patul armei, arătau destul de lămurit că omul de jos e un sinucis.

— «S'a împușcat fiind întins pe scinduri», zice procurorul arătînd cu degetul dunga de sînge cursă din rană în spre ceafă— «și moartea trebuie să'i fi fost fulgerătoare, căci altfel nu'mi închipui puținul sînge ce i-a curs din rană. Vezi, glonțul fiind de un calibru mic, n'a avut putere să iasă prin osul capului».

Cîte-va momente trec cu dresarea unui proces verbal. Un fotograf adus în grabă fotografiază pe sinucis și, la plecare, procurorul mai aruncă o privire asupra celui mort, apoi oftează și se depărtează însoțit de amicul cu care venise.

— «Ei, George, ce crezi de cazul ăsta? Un om stimat și iubit de toată lumea să se sinucidă ca cel dintîiu casier cînd i se anunță o inspecție la casă!»

Întrebatul răspunde după o scurtă șovăire:

— «Nu am dreptul nici să'l critic și cu atît mai puțin să'l condamn, dar știu că a făcut ceva ce nu'i ertat unui om curajos, mai ales cînd are copii și o soție care'l adora. Sint sigur că a făcut ceva necorect și că acuma a spălat fapta lui prin sinucidere.»

— A!, știu», zice procurorul, «acuma'mi-aduc aminte. Mă miram de unde cunoșteam numele sinucisului. Am acasă o scrisoare primită cu cîte-va clipe înainte de a veni aci, în care el mă ruga să ordon să nu i-se facă autopsia, de oare-ce nu suferă de nimic, ci moare din cauză că nu poate îndura necinstea!»

— «Fetele lui sint și frumoase și oneste, nevasta lui e un model de virtute, mă mir unde, sau care să fie cauza necinstei.»

— «Scrisoarea mea spune că i-a lipsit bani, că și i-a putut procura,

din niște incasări neprevăzute, că i-a pus la loc sigur la un prieten și, ca să nu i se mai poate smulge secretul, s'a omorît. O am acasă, scrisoarea. Intîiî credeam că e vre-o farsă, știî că noi pățim cam des d'astea.»

— «Cum?» esclamă George cu o ușoară afectare în voce,—«adică, să fi fost el în stare să pună la cale o ast-fel de hoție!? Și măcar dacă ar fi avut șanse să nu fie furat și el de către amicul lui, dar azi unde se găesc oameni care să fie corecți? Amicul lui de încredere de sigur că o să'și spuie astea: «Sînt bani de furat și nu e nici un motiv ca să'î restituiesc.»

Procurorul dă din cap cu tristeță.

— «Se poate ca jertfa pe care a făcut'o nenorocitul să slujească la îmbogățirea altuia. Dar nu mă miră fapta ăstuî om. Am văzut atîtea cazuri în cît nu mă emoționez. M'aș înduioșa dacă l'aș fi cunoscut, dar cum nici nu l'am văzut în viață și cum nici pe rudele lui nu le cunosc...»

— «Eî, dragă», zice George, «iată, eî l'am cunoscut și l'am urmărit în războirea lui cu necazurile și nevoiele zilnice. El îmi aduce regulat aminte de un atlet favorit al meî pe care îl urmărisem de cîteori mă dusesem la circ.

Să vezi: Era un tînăr ungur, frumos, c'un corp de o eleganță și de o perfecție de linii aproape ideală. Costumul lui de luptător lăsa să se vadă întreaga musculatură a torsului său athletic. El părea, cînd își aștepta rîndul în circ, că ar fi o statuie greacă ce s'ar fi dat jos de pe pedestal și și-ar fi plimbat mișcările grațioase prin arenă, ca o dovadă că frumuseța formelor n'a murit încă.»

— «Cum văd, eraî «amorezat» de el, zice Procurorul.

— «Numai eî?! Toți, toți ciți erau acolo îl aplaudău de cite ori apărea. Eî... ăsta trebuia să se lupte cu unul scurt, gras, dar de o putere enormă, pentru un premiî. Părea că s'aî pus față în față, eleganța extremă, cu forța brutală. Elasticitatea frumosului Ungur părea că o să'l facă biruitor asupra Rusului greoi și brutal.

Dar, după cite-va mișcări, Rusul reuși să apuce supt sine pe adversarul său și ținîndu-î amîndouă mîinile, încerca să'l lipească acuma cu ambiî umeri de pămînt. Un umăr al Ungurului era pe covor, dar întregul corp elegant era răsucit și oprea aducerea celui alt umăr de pămînt. Rusul, știînd că dacă va lăsa cît de puțin să'și schimbe cel de jos poziția, acesta îi scapă, îl stringea de mîni și se trîntea cu toată greutatea corpului său pe pieptul adversarului, ca să'l apese și cu cellalt umăr la pămînt. Acesta însă rezista și cînd se ridica Rusul de pe el ca să se trîntească din nou asupră'î, încerca, încet,

cu o încordată băgare de seamă, cite o zvircolire, dar fără nici un rezultat, căci brutalul Rus îl ținea pe loc cu o putere deznădăjduită. Săltările Rusului au durat poate un minut, dar la urmă, văzînd că cel de jos s'ar putea folosi de o săritură a lui spre a scăpa, a renunțat la săltături și ș'a lăsat toată greutatea corpului său gros pe partea pieptului care trebuia dată în jos pentru ca umărul să fie pus pe covor. Ungurul era cu obrazul spre mine și am avut prilej să văd cum fața lui frumoasă se încorda supt încordarea generală a corpului. Vroia să reziste și rezista din răspuțeri, dar pe când Rusul se odihnea pe corpul lui, el trebuia să stea încordat supt suta de kilograme ce'l împingea spre pămînt fără încetare.

Rusul ghicise sleirea treptată a adversarului și sta asupra pieptului frumos cu un aer impasibil, uitîndu-se cum distanța între pămînt și umărul adversarului se micșora cu fiecă secundă ce trecea.

Cel de jos se încorda nebunește ca să mai reziste, și vedeam frumoasa lui față, schimonosită supt puterea deznădăjduitei efortări, făcîndu-se aproape vînată, pe cînd umărul lui se apropia milimetru cu milimetru de covor, și eu stam și nu puteam să-i ajut, după cum nimeni din circ n'ar fi putut și n'ar fi avut dreptul să ajute.

Mai avea poate cite-va clipe ca să fie biruit, vedeam cum acuma umărul cădea parcă în jos, și, din gura, din pieptul frumosului luptător s'a zmulș un gemăt ca de deznădejde și de odată tot corpul lui a cedat supt povara covârșitoare..

Vezi, acelaș lucru s'a întimplat și cu bietul sinucis.

Ciți n'au asistat la lupta lui cu nevoile, dar nici unul nu i-a ajutat. Un om în războire cu nevoile e ca luptătorul de care-ți vorbiți, rezistă, rezistă cit poate, și cînd este biruit, oftează și cade zdrobit. Să judecăm altfel, să nu condamnăm, nici chiar cînd am avea dreptul să condamnăm.

— Ai dreptate... dragă George... Am să dispun să se predea cadavrul rudelor...

— Și scrisoarea lui... Ce se face cu ea?

— Ce să fac? o să o distrug, zice procurorul zîmbînd.

— Îți mulțumesc pentru el, șoptește George, trăgînd mîna amicului său. Tu scapi o familie întregă de mizerie... Cunosc pe cel la care s'au depus banii.

Procurorul se oprește în drum, își măsoară prietenul, ar vroi să-l întrebe două cuvinte: «Tu ești?», dar se stăpînește și strîngînd la rîndu-î mîna lui George, se depărtează...

ROMANȚA CELOR TREI GALERE.

În rada portului,
 La cheiul pe care astăzi cresc castanii —
 În rada portului ce pare o lacrimă-a Mediteranii,
 Dorm trei galere ancorate
 De zeci de ani —
 Dorm trei galere
 Ce poartă'n pupe încrustate
 Trei nume spaniole :
 Xeres,
 Estramadura
 Și-Alicante !...

Dorm tristele galere...

Anii,
 Se-au putrezit pe jumătate,
 Și lanțul ancorelor grele le-aș ruginit de mult sub apă,
 Furtunile fără de număr le-aș înecat — răzbunătoare —
 Matrozii unii după alții
 Jar Căpitanii,
 Dorm fiecare 'n câte-o groapă
 Săpată 'n câte-un fund de mare...

Și-așa cum dorm nedespărțite ca trei tovarășe de luptă —
 Ca niște suveniruri zmulse îndepărtatului trecut ;
 Par trei sicriuri profanate
 Din care morții-aș dispărut
 Cu 'ntregele comori de aur și pietre scumpe,
 Adunate
 De cei ce le mînaș pe-Atlantic
 Din țarm în țarm,
 Din val în val,
 De cei ce le-ancoraș cu grije pe coasta-Antilelor bogate
 Și 'n urmă le 'ndreptaș cu grabă —
 Ca niște paseri albe 'n zbor
 Din insula San-Salvador
 Spre Spania —
 Spre taciturnul și lacomul Escorial !..

ION MINULESCU.

IMPRESII DIN VASLUI

I.

Unii au plecat în vara aceasta prin munții Elveției, alții la Ostanda, alții la Monte-Carlo, doamna Smara ne-a făcut de ris prin Italia, alții au plecat la Aix-les-Bains, alții la Vichy, — mă rog, fie-care a plecat unde a voit și, mai cu seamă, unde i-a dat îngăduire punga. Treaba dumnealor! Eă unul, — chiar dacă-ți rîde de mine —, vă spun drept c'am plecat la... Vaslui. Ei, și?!... Cum s'a întîmplat, însă, odată cu mine a mai plecat o mulțime de lume din București pe linia care duce la Iași; par'că ne-am sfătuit să nu ne lăsăm mai pre jos unul decît altul cu primblările.

La gară, eu am sosit c'un ceas și jumătate înainte de plecarea trenului. Și am tot dreptul să nu cunosc meșul trenurilor, pentru-că, ce e drept, nu sînt casier. Am așteptat, am așteptat mereu. Un ceas și jumătate e mult. Și, neavînd ce face,... am așteptat, firește, că doar nu era să mă întorc înapoi de la gară, fără ca să fi văzut Vasluiul.

M'am suit într'un vagon de clasa doua. Nu vă speriați! Stați, vă rog, să ne înțelegem. Eu călătoresc cu clasa doua numai atunci cînd am bilet de liber-parcurs. Ați înțeles? De alt-fel, cînd îmi plătesc biletul, mă duc cu clasa treia, pentru-că d. director al căilor ferate a desființat de mult clasa patra. În cupeu, fiind-că m'am suit cel dintîiu, nu mai era nimeni. Curînd însă, s'a umplut nu numai cupeul, ci vagonul întreg, — și nu numai vagonul, ci trenul tot: un tren lung de treizeci și cinci de vagoane. Era atîta lume că și coridoșul vagonului în care ședeam era plin. Stam lîngă geam și priveam afară, pe peron.

«Poftiți în vagoane, domnilor», aud strigînd pe un ăla de la gară.

Un șuer prelung, mașina a răsufat pe două nări abur din pîntecele ei, și trenul a făcut parcă o sfortare uriașă ca să poată porni; o sfortare ca a unui pușcăriaș încărcat de lanțuri.

Cum am eșit din București, mă uitam cu dragoste prin geam la întinsele lanuri, unele galbene de grîu, altele verzi de porumb sau iarbă. Hăt-departe vedeam cum se ridică în aer o ciocîrlie, cît o alună înnegrită cu cerneală, pe care am pierdut-o iute din ochi, fiindcă blestemata de mașină mergea grozav de repede, ca și cum nici n'ar fi avut atîrnate de dînsa treizeci și cinci de vagoane. Ici, într'un lan mare, ciți-va secerători, plini de sudoare, stăteau cu spețele încovoiate și retezau cu secerile din mîinile drepte mănunchiurile de grîu pe care le cuprinseseră mîinile stîngi.

Cînd treceam pe lingă vre-un canton, o femeie sau un copil cu un steag verde, strîns în mîină, ședea nemișcat cînd trecea trenul, ca un soldat înaintea ofițerului.

Pardon! Mi se pare că mă înșel. Da, da, mă înșel. Pe întinsele lanuri și la canton eă nu vedeam nimic, fiind-că era o noapte grozav de întunecoasă. Fulgerele dese erau cea mai bună dovadă că pe cer forfoteau nouri încoace și încolo.

Începuse să ploaie. Nu știu dacă din înălțime cădea apă sau... cucoane, căci în cupeul în care ședeam, cupeu de opt locuri, erau șapte cucoane și cu mine opt, — adică eram opt persoane, fiind-că eă, după cit știu, nu m'am făcut pînă în prezent cucoană decit o singură dată, cînd am jucat într'o piesă teatrală, pe scena Teatrului...: *internatului franco-romîn din Iași*.

Un domn ca de vre-o douăzeci-și-cinci de ani, (bărbier, de sigur: îl cunoșteam după redingotă, după sfircul mustaților și după chitara care o răzîmase de păretele vagonului) apare în ușa cupeului și-mi spune:

«Domnule, te rog fiă așa de bun și cedează locul d-tale unei doamne care șade în picioare aici.

— Mă rog, cu cea mai mare plăcere», răspund îndată, sculîndu-mă din locul meu și pășind să ies afară din cupeu.

Mare bucurie pe capul meu c'am putut să servesc o cucoană! Să nu mă credeți, însă. Cine naiba e bucuros să steie în picioare? Am cedat locul, firește, ca să nu mă fac de ris față de cele șapte cucoane care erau cu mine, și, mai cu seamă, ca să dovedesc bărbierului că și eă sînt cel puțin tot așa de cavalier ca și dînsul. Nu-i vorbă, în cupeu, supt privirile cucoanelor, o duceam foarte rău; nici nu puteam să fumez, — și asta e o pedeapsă cumplită pentru mine, fumător pasionat. De abia acum mă gîndesc că, poate, dacă nu ședea cucoana ceia în picioare, în coridorul vagonului, aveam prilejul să mă las de tutun, ceia-ce, să vă spun drept, nu-mi prea vine să cred.

Am eșit în coridorul vagonului și stam bine, stam în picioare, stam în locul cucoanei care ședea acum în locul meu.

Mașina pufăia mereu. Cînd ostenia, se mai opria pe la cite-o crișmă, — pardon! pe la câte-o gară.

Trenul mi-a făcut totdeauna impresia unui cal pe care l-a cumpărat tata de la părintele Costache Arhip, din comuna Văsiești, reședința mea de vară.

Un cal frumos, cu părul negru, îl chema Baltazar, și avea un nărav al dracului: cunoștea toate sfintele crișme. Să-l fi bătut cu nouă bice, — și-l bătea degeaba, că pînă nu te dădea jos din tră-

sură, măcar pentru un minut, să fi făcut cel puțin încunjurul trăsuri, — ferească Dumnezeu! calul n'ar fi pornit... la altă crîsmă. Așa și cu trenul: stă la toate gările, măcar un minut, dar obiceiul e obicei. Ce bine e să fie cineva ministru! Are tren special, cu bae, cu birt, cu slugă, — ca Vodă.

Stam, cum vă spun, în picioare, stam și pirotiam de somn. Cînd trecea conductorul, făceam cu toții gură:

«Ce-î asta, domnule? Asta-î o porcărie! De ce nu măi adăugați vagoane? Plătim, mă rog, ca să stăm în picioare?».

Adică vorba vine de *plată*. În realitate, — vă mărturisesc pe cîntea mea —, toți cîți s'au suit în tren din București, în vagonul în care eram și eu, aveau bilete de liber-parcurs, afară de un biet domn bătrîn, care merita de sigur toată compătîmirea noastră, cînd îl vedeam sezînd lingă ușa vagonului, pe un geamandan. O! dulce instituție a билетelor gratuite !..

Cînd începuse să mă doboare aproape somnul, m'am mutat cu statul în picioare pe platforma vagonului; dar aici n'am putut să staș de loc, fiind-că bătea vîntul și ploaia m'ar fi udat cu totul.

Am trecut atunci într'un vagon de clasa treia. Cîți-va țărani, întinși pe bănci, dormeau ca la ei acasă. M'am lungit și eu pe o bancă goală, am răsucit repede o țigare și am început să fumez cu patimă. Trăgeam fumul de tutun în piept cu setea cu care trage fizicul aerul curat în plămîni.

Cît am dormit eu, se vede că trenul a mers mereu, fiind-că alt-fel nu-mi închipui cum aș fi putut să ajung la Tecuci, în zorii zilei cînd m'am deșteptat din somn. S'a măi oprit, de sigur, pe la gări, a măi făcut gustul conductorului, un om căruia i se turburau ochii treptat-treptat, din gară în gară; dar a mers bine, destul de repede; — a mers trenul, nu conductorul, căci acesta ar fi fost măi bucuros dacă rămînea într'un restaurant de clasa treia, cu vinuri bunișoare.

Aurora cu degetele ei...etc. Priviam prin geam afară. Marginea cerului începea să se înroșească din ce în ce, pînă cînd a pleznit roșeața, și soarele, soarele care arde holdele și fețele țărănești, a eșit în zarea dealului să samene dintr'odată peste întinsul cîmpiilor raze ferbinți. Aproape de gara Vaslui mi-am schimbat locul: m'am mutat adică din vagonul de clasa treia, de pe bancă, în cupeul de clasa doua, în picioare. Doriam cu orî-ce preț ca'n gara Vaslui să mă scobor din vagonul de clasa doua: ambiție pe care mulți o au, ca să nu se facă de rîs într'un oraș de provincie, chiar dacă n'ar cunoaște pe nimeni.

În sfîrșit, am ajuns și 'n gara Vaslui! Lume foarte puțină pe peron;

parcă nici nu știa că sosesc eu în ziua aceea. Mă urc într'o trăsură și plec în oraș. Caii mergeau încet, la pas.

«Cum te cheamă? întreb pe birjar.

— Ițic sin Bercu.

— Să fii sănătos!... Domnule Ițic, n'ai putea să dai cu biciul în cai, să mergem mai repede?

— Ferească Dumnezeu, domnule! Orașul nostru e foarte mic, și dacă mergem repede, isprăvim de văzut totul în cinci minute. Dacă mergem în galop cu caii, astă înseamnă să ieși din oraș tocmai când ai intrat. Da', mă rog, nu ți-i milă de arcurile trăsuriile mele?»

Abia după câte-va clipe de gândire am priceput ce-a voit să spuie d. Ițic.

Intr'adevăr, bietul birjar avea dreptate. Societatea pentru protecția drumurilor din Vaslui (S. P. D.) s'a desființat de mult, sau, mai bine zis, n'a existat niciodată. Strada principală care duce de la gară pînă la Cercul militar, și, de aici, la stînga, pînă la rohatca dinspre satul Rediū, are atîtea hopuri, încît ai crede că trăsura în mersul ei e o barcă ce oscilează din val în val, sistematic. Capul meu se mișca regulat înnainte și înapoi, capul birjarului idem; iar bieții cai niciodată nu erau drepti: cînd cădea cu picioarele dinnainte într'un hop, șoldurile erau mai sus decît capul, cînd erau cu picioarele de dinnapoî în hop, capul îl fuia sus ca un steag. Abia după cîteva momente de reculegere mi-am explicat rostul hopurilor de pe străzile Vasluiului. După cum știți, acest nefericit oraș, ca și tovarășul său, Mizilul, nu este port de mare. Nici Dunărea nu trece măcar pe lingă Vaslui. Și nici o altă apă, curgătoare sau necurgătoare, nu se găsește în oraș; căci, dacă s'ar fi găsit, n'ași mai fi avut nevoie să-mi pun batista la nas, cum ședeam în trăsură, dinnapoia domnului Ițic.

Ei, acuma ați priceput rostul hopurilor? Bănuesc că nu. Administrațiile comunale care s'aū perindat rînd pe rînd, cînd conservatori, cînd liberali, aū luptat să facă din Vaslui o Veneție a Moldovei, o Veneție nouă, cu valuri prin mijlocul orașului, cu valuri mari, — dar numai atunci cînd mergi în trăsură.

Fără să vreaū, cum mergeam în barca domnului Ițic sin Bercu, pe valurile străzii, am început să fredonez cunoscutul vals:

Baaar-caa pe vaaaluri saaală... cam greeū.

Vaaa de doomnu' Beeercu și de caapul meeeū!...

Erau ceasurile șase și zece minute. Birjarul meu vislia prin dreptul palatului administrativ. De-odată aud o muzică din depărtare.

«Unde cîntă? întreb repede pe birjar.

— La Capră.

- Unde?
- La Capău.
- La Copoii sau Capău? .
- Așa cum zici dumneata, răspunse birjarul.
- Fugă că spuî minciuni, domnule Ițic. Copoul e la Iași.
- Asta știu *dijă* eu, dar avem și noi un *Capău*.

Și birjarul îmi arată cu biciul o stradă dreaptă, cu arbori pe trotuare, care pornia din dreptul palatului administrativ, pînă în virful unui delușor, unde era o pădurice, — *Capăul* d-lui Ițic.

«Dar de ce cîntă muzica așa de dimineața? întreb iar pe barca-giul meu.

— Parcă eu știu! răspunse zîmbind d. Ițic; să vede treaba că boerii de pe strada *Capăului* vor să se scoale în sunetul *mîzicîi*, și afară de asta, ca să se primble lumea dezdimineață la Capău.»

Muzica cînta un vals foarte vechi. Mie mi se deschisese pofta de vorbit cu Ițic. Ia să încerc să vedem: știe lopătarul meu măcar o serenadă?!

«Domnule Ițic, auzi cum cîntă muzica?

— Aud, aud foarte bine.

— Știi dumneata ce cîntă muzica acum?

— Să poate să nu știu? Cîntecu' ista-i un vals nou care l-o adus acum din București.

— Vals nou? întreb eu mirat.

— Așa să am eu bine! E un vals foarte frumos. Fata mea l-o învățat după ureche și-l cîntă *dijă* din gură.

M'am convins imediat despre cunoștințele muzicale ale domnului Ițic; dar m'am mai convins că, orice cîntec, după ce face înconjurul lumii de vre-o cite-va ori, ajunge și la Vaslui.

În sfîrșit, după zece minute de navigație periculoasă, amețit, bolnav de «mal de mer», am ajuns la casa cumnatului meu, protopopul Ullea.

ALEX. GH. DOINARU.

CUGETĂRI.

Mînia omului rău arde înăbușit ca flacăra gunoaielor..

*

«Stilul e omul»: iată de ce atîția anonimi!

X. Y.

ÎNCHINARE

I

Stelute!

*Fericit acel ce nu cunoaște
Ochiî tăi senini de bunătațe,
Cum e cerul zilelor de vară.*

*Fericit acela ce nu știe
Cum îți cade părul lung și negru
Pe grumazul tău curat, de fildeș.*

*Fericit acel ce n'a văzut
Zîmbetele pline de vieață
Ale gurii cu mărgăritare.*

*Fericit acela ce nu crede
Că 'n obrajiî tăi sînt trandafiri,
Plini de rouă netopită încă.*

*Fericit acel ce nu cunoaște
Glasul tău măi bun ca vinul vechiî
Care te îmbată cu aroma.*

*Fericit acela ce nu știe
Unde stă ascunsă casa voastră
Cu perețiî albi și flori în geamuri.*

II

*Cel ce nu-ți cunoaște ochii mari,
Nu cunoaște aștriî ce aruncă
Sute de scînteî mistuitoare.*

*Cel ce n'a văzut statura-ți 'naltă,
Mîndră de atîtea miî de ori,
N'a văzut pe Venera din Milo.*

*Cela ce nu te-a văzut zîmbînd,
N'a putut să vadă răsăritul
Soarelui ce luminează inimî.*

*Cel ce n'a crezut că-s trandafiri
În obrajiî tăi, nu poate crede
În lumina ochilor săi buni.*

*Cel ce nu cunoaște glasul tău,
Nu cunoaște sfînta armonie
Care șpulberă gîndirea neagră.*

*Cela ce nu știe casa voastră,
Nu va ști pe unde stă ascunsă
Toate fericirea mea cea nouă.*

III

*Am privit în ochii tăi cu sete,
Și lumina lor îmi arde astăzi
Inima ce n'a iubit pe nimeni.*

*Am văzut statura ta înaltă,
Și eu cred că Dumnezeu cel veșnic
Mi-a trimis un idol să mă 'nchin.*

*Mi-ai zîmbit odată, într'o seară,
Și de-atunci mă chinuește dorul
Care face punte peste mare.*

*Am văzut pe față-ți trandafirii,
Și atunci mi s'a născut de-odată
Patima de-ai săruta puternic.*

*Glasul tău mi-a desfătat auzul,
Dornic de un cîntec plin de vrajă,
Ce adoarme inima trudită.*

*Pe la casa ta și zi și noapte
Trec — și poate tu nici nu mă vezi...*

Cine oare m'a 'nvățat să plîng ?

AL. NOGEA.

Natura în tablourile lui Grigorescu

Asupra acestei teme s'ar putea scrie volume, unde, cu ocazia fiecărui tablou al lui Grigorescu, s'ar descrie un colțișor din țara noastră, din poporul și din firea noastră. Căci dacă tablourile lui Grigorescu sînt pline de poezie în ce privește drăgălășia motivelor și a formelor zvelte sau energice, ce pune în primul plan, nu mai puțin sînt și de-o armonie fără seamăn și o riguroasă sinceritate în ce privește redarea naturei și a tonurilor ce vin într'un peisaj. Și natura care se oglindește în cunoscutele tablouri ale lui Grigorescu e aceea în care trăim noi, care ne învăluie, ne farmecă și ne absoarbe cînd luăm răgaz să o studiem și să o admirăm.

Fără a avea pretenția de a pași cituși de puțin într'un studiu critic

al operei lui Grigorescu, îndrăznesc totuși a aminti aci două din caracterele generale ale tablourilor lui.

Într'un peisaj sînt 3 elemente ce intervin pentru a da valoare tabloului: cerul cu atmosfera, vegetația (sau îmbrăcămintea pămîntului) și pămîntul propriu zis.

Aceste elemente sînt așa de specifice unei regiuni anumite, încît artistul, dacă a dat în sinceritate tonurile ce joacă pe cer și pe pămînt, pe lingă că a făcut o operă adevărat de artă, dar a făcut și o operă științifică din considerarea căreia se pot deduce multe date climatologice, geografice și geologice ale regiunii. Cînd motivul omenesc pus într'un tablou e în acord, chiar fiind poetizat, cu natura peisajului, opera are unitate și armonie, e o operă caracteristică și desevirșită. La puțină pictori aceste calități reies așa de bine și sînt așa de desăvirșite ca în tablourile lui Grigorescu.

Cerul în tablourile lui Grigorescu e de două feluri: unul e cerul înalt, cu orizonturi largi, depărtate, opalescente, cu o atmosferă clară în care plutesc rotocoale mari de nori albi (cumuli), — e cerul liniștit ce se vede de pe dealurile noastre mici la contact cu cîmpia romînă.

Un altul e cerul sineliu tulbur, cu o atmosferă groasă de o pulbere impalpabilă, în care ființele par'că se deformează sau se pierd; e atmosfera stepei noastre liniștită acoperită cu pămînuri care în treapădul zilei se ridică în nori de întunecă cerul. Privind aceste tablouri, naturalistul va spune că vin din țări liniștite secetoase, și va deduce că acolo sînt terenuri sedimentare ce s'au depus și se depun încă din atmosferă, din pulberea purtată de vînt zeci și sute de kilometri (terenuri eoliene).

Și liniștea care domnește în cerul și în atmosfera lui Grigorescu o regăsim și la ființele ce el pune în tablouri: boii lui merg agale, țărani visează în car, păstorițele torc, ciobanii deabia se leagănă în fruntea turmei, sau stau pe burtă ori rezemați în ciomag. E liniște, e meditație peste tot pe fața oamenilor ca și pe a naturii. Grigorescu în deosebi e *poetul liniștei*, așa cum a fost chiar firea lui.

Acum, toată lumea știe că forma de vegetație și felul păturei de asupra pămîntului (solul arabil) e în mare parte o consecință a climei; ele neapărat stabilesc o anumită armonie naturală, pe care artistul trebuie să o simță și să o redea în tablourile sale; în această armonie stă de sigur un element al poeziei unui peisaj. Și Grigorescu a prins legătura aceasta între pămînt, vegetație și atmosferă, din tablourile lui nu lipsește nici odată armonia naturii. El nu s'a ferit a pune pe tablouri pămîntul cu culorile lui ingrate, și în intuiția-i minunată,

a găsit nuanțe, cari țe lingă că sint pline de armonie sint și de o sinceritate neobișnuită.

Pentru mine ęra pînă acum în urmă o enigmă faptul că pămîntul în tablourile lui Grigorescu nu e negricios ori brun, ci e violaceu sau roșcat. Eū, ca mulți alți, citisem și auzisem că solul țarei, și cîmpiei noastre e cernoziom (pămînt negru) ca și al stepei Rusești și mă miram de «poetizarea» pînă și a pămîntului ce se vede pe drumurile innoroiate sau pe ogoarele unde boii lui Grigorescu întorc brazda din greū. Dar de cit-va timp am ajuns să cunosc eū singur solul țarei Rominești și am constatat cu oare-care surprindere că în țara noastră nu-ı cernoziom de cit în cite-va puncte ale Moldovei de Nord și ale Bărăganului; incolo, mai peste tot avem soluri de pădure a căror culoare în Moldova e brună, pe unele locuri puțin cafenie; în Muntenia însă e roșcată-violacee. Și atunci am pricept tablourile lui Grigorescu. Față cu atîți specialiști, cari n'aū cunoscut pămîntul țarei lor, marele Grigorescu a fost primul și adevăratul cunoscător al pămîntului rominesc.

Din cele spuse aci, sau mai bine zis din tablourile lui Grigorescu: peisaje cu orizonturi largi și cu ceruri înalte, cu solul violaceu, acoperit cu o vegetație de stepă, din tablourile lui de deal și de cîmp, cu care cu boi domoli sau cu păstorite visătoare în urma cirezilor de vite, precum și în cele de munte cu «mocanul» gînditor, în costumul lui caracteristic, se vede că Grigorescu a descris mai ales partea centrală a Munteniei, de alt-fel unde a și trăit.

G. MURGOCI.

SOTIA LUI ASDRUBAL

I.

— Prin turma romană ea viitor te-avîntă
Ca rîul urlînd ce'nspămîntă,

Ca rîul din munți !..

Țintește-ți privirea spre-ai tăi, Asdrubale,
Și vezi-ı oă'n ochi n'aū ei jale,

Nici crețuri pe franți...

De vlagă li-s pline și inimă și brațe,
De dușmanii crunți să s'agașe

Stai miū de săgeți.

Spre noi de acuma toți zeii se'ndreaptă,
Chiar Mòloch și-a luat parte dreaptă :
Cinci-zeci de băeți ...

Fiți tare ca stînca ce Birsa susține,
Căci mîi de priviri stați pe tine,
Tu razim le fiți...

Gîndește ce furăm și ce-o să ne-ajungă :
Lăsa-vei su jug săpt ne'mpungă
Ocările mîi ? —

Și tace, privirea-î ca fulger lucește
Și mîndră se'naltă și crește
Spre vale cătînd :

Acolo palate și temple mărețe,
Grădinile 'n flori și largi piețe
Le vede arzând...

Cartagina toată de flăcări i-o mare
— Privește, Asdrubal, ce fu în stare
Să fac un Roman !..

Și tu de pe ziduri privești dus pe gînduri
Cum ulițe cad rînduri, rînduri
Supt brațul dușman.

Tu, leul de-altădată, ca hiena fricoasă,
Ascuns stai în borta-ți stîncoasă,
Ascuns stai pe loc !..

Iar eu a ta soață privesc cu rușine
Cum dușmanu 'ncet vine, vine,
Purtat de noroc.—

Zadarnic... Tăcu'ta din nou și-l privește :
El stă 'ntunecat, nici șoptește,
Pe gînduri e dus.

Și 'n juru-le-î vuet și chiot și larmă :
Cartagina toată se darmă
Supt tremur nesbus...

II

Vin zorile 'n roșii văpăi să cuprindă
Deșerturi cîmpii, chip de-ogîndă
Al mării din port.

Pe-un templu rămas'ău de oameni o ceată,
Ce geaba mai stai să se bată:
Avîntul li-î mort.

Doar ei mă rămas'ău și cată cu milă
Spre prunci și femei și cu silă
Săgeți mă desprind.

Și singur doar unul, urlînd, se măi luptă:
De sînge e plin, fața-î suptă
Văpăi o aprind.

În haosul groaznic el rupe, prăvale
Pe dușmanii crunți ce-și fac cale
Pe funii și scări.

Și-un glas doar aude: — Nainte, înainte,
Viteze-Asdrubal, ține minte
A mele muștrări!...

Și luptă 'n turbare, dar flăcări și pară
Prin templu țîșnesc și p-z-o scară
Un chip s'a 'nălțat!...

Un strigăt de spaimă și iute desprîse
Cad arme, și brațele 'ntinse
Ca 'n farmec ai stat.

Și-un glas se înalță și totul pătrunde:
— Mărire, Romani, ori și unde
Lui Scipio dați! —

Țintit într'o clipă pe loc atunci sta'ă
Viteazu-Asdrubal și pleca'ă
Genunchii cruntați.

Cum, leul se pleacă și cere ertare?!
Chiar dușmanul lui tresare
Cătînd aiurit!...

Dar groaznic un țîpăt atuncea detună:
— Blestem Asdrubal!... — și nebună,
Cu păr despletit,

Femeia-î cu pruncii uciși pe-a ei brață
În foc se aruncă, scuipîndu-l în față:
Blestem Asdrubal!...

CÎNTEC

— DUPĂ MAURICE MAETERLINCK —

*De s'o 'ntoărce, iar, vr'odată
Pe la noi, ce vreî să-î spuî?
— Că l-am aşteptat într'una,
Şi c'am plîns de dorul lui...*

*Şi de-o cerceta de tine,
Făr' să ştie cine's eî?
— Să'l îmbîi cu graî de soră,
Să nu-î fie chinul greî....*

*Şi de-o vrea să afle, unde
Mi-te-ai dus, să te ascunzi?
— Dă-î inelul meu de aur,
Şi nimic să nu-î răspunzi....*

*Şi de-o vrea să ştie 'n casă
De ce-î gol adînc pe veci?
— Să-î arăţi uşa deschisă,
Şi cărbunii 'n vatră, reci....*

*Şi de m'o'ntreba de clipa
Visurilor cînd s'ai stîns?
— Spune-î c'am surîs de teamă
Să nu plîngă, cum am plîns!...*

ŞTEFAN BRABORESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA

«Preludiu» şi «Epilog».

Supt titlul acesta de împrumut, un cititor anonim din Ardeal ne trimite următoarea scurtă povestire adevărată pe care o socoteşte instructivă, poate şi distractivă, pentru anumiţi autori de mici şi mari infamii de prin «viaţa literară» de mahala.

De curînd, într'un oraş din Săcuime, un gazetar de aceia cari scriu în numele cutărui bătrîn influent «din Olimp», tăvălise în noroiul calomniilor cîntea unui deputat. Articolul era ticluit isteţ de tot: îl putea înţelege numai autorul şi victima.

Acesta fu «preludiul».

A doua zi bietul deputat apare furios în cafeneaua unde gazetarul îşi consuma răsplata fapei sale de «îndrăzneală morală». Nicî una nicî două, victima se apropie de Iţic, întinde peste bunătăţile lui de mîncăruri şi băuturi gazeta cu pricina şi — *placi! placi!* — palme ne-academice înroşesc obrazul victimei celei nouă, apoi o cravaşă şueră prin aer şi liniî groase, de vinătăi, par a imprima un fel de categorică dezminţire pe chipul autorului.

Acesta fu «epilogul».

A treia zi, gazetarul, care primise fără să crînească dezmințirea brutală, înfiera în ziarul său «injuriile» și «brutalitățile» deputatului și socotia că un ast-fel de om nu e vrednic să mai fie nici măcar — calomniat!

UN BĂTRÎN. CINSTIT

* * *

D. dr. Vasile Suci, profesor la facultatea de teologie din Blaj, a tipărit acolo volumul I din «Teologia dogmatică fundamentală», cuprinzînd «Apologia creștină» (Tipografia arhidieceșană din Blaj, 1907, pg. 387 în 8-mare; prețul 5 cor.). Este o serioasă operă științifică ce va interesa desigur pe specialiști și trebuie să bucure pe toți aceia cari cunosc sărăcia literaturii noastre teologice moderne.

* Același lucru se poate spune despre vol. III din «Dreptul Canonic Oriental», adnotat și comentat de d. Marin Theodorian (București, Tip. «V. Națională», 1907, pg. 405).
Sc.

RASPUNSURI

N. Gr. Loco. — Nicî *Cîntecul* nici *Sonetul*, nu vestese încă poetul.

I. C. Galați. — Singuratece strofe bune; întregul nu se închiagă. Autocritica te scapă de mulți critici.BCU Cluj / Central University Library Cluj

V. J. Iași. — Versuri corecte, sentimente frumoase, dar inspirație artificială.
M. S. Loco. — Încă nu.

Ignotus. — *Ignoti nulla cupido* — prin urmare... permite și d-ta cititorilor noștri să ignoreze «Strigătul monist», care i-ar înfiora de l-ar auzi în întregime. Îi aminîm pe cei cu abonamentul neplătit numai cu următoarele versuri:

O, să nu credeți nici decum că sînt becisnic plîngător,

Căci glasul meu nu-î rost îngust de rătăcit tînguitor!

Chr. Gh. Focșani. — «Te las! mă duc! te părădesc!» —

Zică d-ta în poeză.

Dar coșul nostru răspundea:

«Te 'nhăț! Te 'nbuc! Te prăpădesc!»!

«*Ionică de la Copou.*» Îți făgăduim să trecem la coș «în ordinea în care sînt», toate dedicațiile d-tale «d-lui C. Z. student român.» Mai mult nu putem face, dar e și acesta un sacrificiu — de timp și spațiu!

„MINERVA“

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut :

Vremuri de Bejenie

DE

M. SADOVEANU

Povestiri alese

de GUY de MAUPASSANT

Traduceri de

M. SADOVEANU

Prețul fiecărui volum : LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară.

Routăți Literare

apărute în editura
institutului de arte

grafice și
editură

„**Minerva**”

București. — Bd. Acade-
miei 3, — Edgar-Quinet 4

M. Sadoveanu

La noi, în Viisoara

Scrisori către un prieten

Prețul: Lei 2.—

I. A. Bassarabescu

Vulturii

Schițe și nuvele

Prețul: Lei 1.50

Virgil Carăivan

La șezătoare

Povești și snoave

Prețul: Lei 1.50

Em. Gârleanu

Cea d'întâi Durere

Prețul: Lei 1.50

Cu ilustrațiuni

M. Eminescu

Geniu Pustiu

— Roman inedit —
Ediția II-a

Prețul: Lei 2.—

V. Alecsandri

Teatru IV

Vol. V din opere complete

Prețul: Lei 1.50

N. IORGA

Prin Bulgaria la Constantinopol

Prețul: Lei 2.50